

Nr 194.

Godkänd av första kammaren den 25 maj 1917.

Godkänd av andra kammaren den 25 maj 1917.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition angående ströängars utbytande mot annan mark.*

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 61.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 4 april 1917 avlåten proposition, nr 242, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden av samma dag, dels inhämtat riksdagens yttrande över ett propositionen bilagt förslag till kungörelse angående ströängars utbytande mot annan mark, dels och föreslagit riksdagen medgiva, att den ersättning för odling m. m., som jämlikt 7 § i den föreslagna kungörelsen skall gäldas vid ströängs utbytande mot annan mark, ävensom ersättning till syneman enligt 19 § andra stycket i samma kungörelse må utgå från förslagsanslaget till skiften och avvitringar.

Det propositionen bilagda förslaget till kungörelse är av följande lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 14 saml. 56 häft. (Nr 194.)

Förslag till kungörelse angående ströängars utbytande mot annan mark.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

På Kungl. Maj:t ankommer att, när i något fall särskilda omständigheter påkalla indragande till kronan av en eller flera till fastighet inom Västerbottens eller Norrbottens läns lappmark hörande, å kronomark belägna ströängar, förordna, att prövning av fråga om ängarnas utbytande mot annan mark skall äga rum medelst avvitringsförfarande enligt denna kungörelse.

2 §.

Då Kungl. Maj:t meddelat förordnande, som i 1 § avses, skall Kungl. Maj:ts befallningshavande uppdraga åt lantmätare att med biträde av två för lantmåteriförrättningar utsedde gode män verkställa förrättning enligt denna kungörelse.

Avser förordnandet ängar, hörande till mera än en fastighet, varde särskild förrättning hållen för en var av fastigheterna; dock äge lantmätaren att, innan förrättningen företages eller under dess gång, besluta, att utbytesfrågan skall för fastigheter, som tillhöra samma skifteslag, handläggas i ett sammanhang, där sådant kan medföra lättnad i handläggningen eller främja vederlagets utläggande på lämpligt sätt.

3 §.

Lantmätaren skall utsätta tid för förrättningen samt minst fjorton dagar förut låta därom uppläsa kungörelse i kyrkan i den församling, där fastigheten är belägen. Lantmätaren avlåte ock med posten minst trettio dagar förut kallelse till fastighetens ägare; dock vare, där denne icke har känt hemvist inom riket eller han vistas utom riket, sådan kallelse icke erforderlig.

4 §.

Vederbörande revirförvaltare skall såsom kronoombud föra talan vid förrättningen, och varde han i god tid av lantmätaren kallad.

Avser förrättningen ecklesiastikt hemman, göre lantmätaren i god

tid anmälan därom hos Kungl. Maj:ts befallningshavande i syfte att allmänt ombud må förordnas att vid förrättningen bevaka hemmanets rätt.

5 §.

Vid ägoutbyte, som i denna kungörelse avses, skall i vederlag för ströäng lämnas mark, som är odlad eller till odling tjänlig och har det läge, att den lämpligen kan läggas till fastigheten, eller ock äng eller röjningsland, som med hänsyn till sitt läge icke kan anses medföra större kostnader i bruket än ströängen.

I den mån är erforderligt för bildande av regelbundna gränser kring vederlagsmark, som nu är nämnd, må jämväl skogsmark ingå i vederlaget.

6 §.

Ströäng och dess vederlag skola vara av samma värde i penningar enligt uppskattning efter ty här nedan sägs.

Till grund för värderingen skall läggas den stadigvarande behållna avkastning, ägora anses kunna årligen giva, därvid röjningsland och till vederlag utsedd odlingsmark uppskattas efter den avkastning, som erhålles efter verkställd röjning eller odling. Vid beräkning av behållen avkastning från ströäng eller från äng eller röjningsland, som lämnas i vederlag, skall hänsyn tagas till själva bärgningskostnaden men icke till kostnaden för höets hemforsling.

Är vederlagsmark skogbeväxt, varde jämväl skogsbeståndet taget i beräkning vid vederlagets uppskattning.

7 §.

Går odlingsmark i byte mot ströäng, vare fastighetens ägare berättigad till ersättning för vederlagsmarkens torrläggning, uppodling och första begödsling, så ock för mistad avkastning under den tid, som åtgår till dess marken kan försättas i behörigt skick. Lämnas röjningsland i vederlag, njute fastighetens ägare ersättning för röjningskostnaden och för mistad avkastning under den tid, som erfordras för röjningens verkställande.

Utgöres utbytt ströäng av röjningsland, utgår icke ersättning, som nu är stadgad.

8 §.

Uppgår odlingsersättning till mera än trehundra kronor, vare fastighetens ägare icke berättigad att uppbara mera än hälften av ersätt-

ningsbeloppet med mindre han med intyg av syneman, som Kungl. Maj:ts befallningshavande på ansökan förordnat, styrker, att å fastigheten utförts förbättringsarbeten till värde, som motsvarar ersättningsbelopp.

9 §.

Då mark, som lämnas i vederlag för ströäng, tages i bruk såsom åker eller äng, vare fastighetens ägare berättigad att efter anvisning av vederbörande skogstjänsteman från kronomark erhålla nödigt virke till första uppförande av såväl erforderliga lador å marken som stängsel kring densamma.

10 §.

Har ströäng, som hör till jordbruksfastighet, den beskaffenhet och det läge, att den väl lämpar sig att odlas och brukas under fastigheten, må mot bestridande av fastighetens ägare utbyte av ängen icke verkställas, såvida icke fastigheten efter bytet har i behåll ouppodlad men lätt odlingsbar mark, som kan lämna minst en och en halv gång så stor avkastning, som beräknats för ängen.

11 §.

Där med hänsyn till här förut givna föreskrifter hinder möter för utbyte av ströäng i dess helhet, må bytet, när så finnes lämpligen kunna ske, inskränkas till viss del av ängen.

12 §.

Yppas i fråga om rågång eller annat tvist, som hindrar förrättningens gång och icke kan genom lantmätarens och gode männens bemedling i godo biläggas, skola sakägarna hänvisas att vid allmän domstol utföra tvisten, och skall förrättningen under tiden vila.

13 §.

Sedan samtliga på frågan om ägoutbytet inverkan omständigheter blivit utredda, skall skriftligt utlåtande uppsättas och av såväl lantmätaren som gode männen underskrivas. Utlåtandet skall därefter av lantmätaren föredragas å sammanträde med sakägarna, och varde därvid tillkännagivet vad de enligt 16 § hava att iakttaga i fråga om påminnelsers avgivande.

14 §.

Finna lantmätaren och gode männen, att ägoutbyte bör äga rum, har lantmätaren att omedelbart utstaka och rörlägga gränserna för det område kronan skall avstå. Finnes ströäng böra allenast delvis ingå i ägoutbyte, skall jämväl gränsen mot den del av ängen, som icke utbytes, utstakas och rörläggas.

Lantmätaren har ock att upprätta karta och beskrivning över föreslaget ägoutbyte, därvid dock iakttages, att ströäng, som skall utbytas, icke må kartläggas, där den till läge och gränser kan tillförlitligen bestämmas genom hänvisning till nummer och annan beteckning, varunder ängen upptagits vid avvitring eller annan lantmåteriförrättning.

15 §.

Då ägoutbyte finnes böra äga rum, skall ett exemplar av protokoll över förrättningen jämte därtill hörande handlingar och karta före årets utgång bevisligen tillställas fastighetens ägare eller, om dennes vistelseort ej är känd eller han vistas utom riket, någon, som är boende å fastigheten, eller en av grannarna. Avser förrättningen flera fastigheter, skall protokoll jämte handlingar och karta tillställas den, som vid förrättningen utsetts att för gemensam räkning mottaga desamma.

16 §.

Utlåtandet jämte protokoll ävensom karta och beskrivning varde tillika med bevis om delgivning, som i 15 § avses, av lantmätaren insända till Kungl. Maj:ts befallningshavande; och meddele lantmätaren samtidigt revirförvaltaren därom underrättelse.

Då handlingarna inkommit, meddele Kungl. Maj:ts befallningshavande beslut i ärendet, dock ej förrän fyrtifem dagar förflutit.

Intill dess ärendet blivit avgjort, stånde sakägare fritt att däri ingiva påminnelser till Kungl. Maj:ts befallningshavande. Revirförvaltaren må ock inom samma tid avgiva påminnelser, när han finner skäl därtill föreligga; och äge han i ty fall på anmälan få handlingarna sig tillställda från Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Då beslut meddelats, låte Kungl. Maj:ts befallningshavande ofördröjligen detsamma tillställas såväl revirförvaltaren som fastighetens ägare.

17 §.

Talan mot Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut må fastighetens ägare föra hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande sist å sextionde dagen från delfående av beslutet.

Å kronans vägnar må talan hos Kungl. Maj:t fullföljas av advokatfiskalen i kammarkollegium, såframt revirförvaltaren därom hos honom gör framställning samt han finner synnerliga skäl föreligga att draga saken under Kungl. Maj:ts prövning; och varde i ty fall besvären ingivna till Kungl. Maj:ts befallningshavande sist å sextionde dagen från det revirförvaltaren erhöll del av beslutet. Revirförvaltaren har, där han finner synnerliga skäl påkalla sakens fullföljande hos Kungl. Maj:t, att i god tid före besvärstidens utgång till advokatfiskalen ingiva skriftlig framställning av sagda skäl ävensom Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut och handlingarna i ärendet, vilka för sådant ändamål skola på anmälan tillhandahållas honom av Kungl. Maj:ts befallningshavande.

När besvär av fastighetens ägare till Kungl. Maj:ts befallningshavande inkommit, har Kungl. Maj:ts befallningshavande att låta besvären jämte övriga handlingar tillställas advokatfiskalen. Angår beslutet flera fastigheter, varde besvären tillställda jämväl enskild sakägare, vars rätt kan beröras av desamma. Äro besvär anförda av advokatfiskalen, varde de genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg tillställda den, vars rätt kan beröras av besvären.

Sedan delgivning av besvär sålunda ägt rum, må förklaring avgivas inom tid, som av Kungl. Maj:ts befallningshavande bestämmes. Efter förklaringstidens utgång varde handlingarna av Kungl. Maj:ts befallningshavande jämte eget utlåtande insända till Kungl. Maj:t.

18 §.

Då beslut om ägoutbytes verkställande äger laga kraft, har Kungl. Maj:ts befallningshavande att teckna bevis därom å kartan samt ombesörja, att domänstyrelsen och revirförvaltaren erhålla kännedom om ägoutbytet, så ock till länets lantmäterikontor överlämna handlingar och karta i ärendet.

19 §.

Kostnad till lantmätare och gode män ävensom till erforderlig hantlangning, så ock andra löpande utgifter för förrättning enligt denna

kungörelse skola bestridas av allmänna medel enligt föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t.

Ersättning till syneman, som omförmäles i 8 §, utgår av allmänna medel enligt femte klassen i gällande resereglemente.

20 §.

Vad i denna kungörelse är stadgat om ägare av fastighet, skall, där fastigheten utgöres av ny bygge eller boställe, äga tillämpning å nybyggaren eller boställshavaren.

21 §.

Såsom särskild fastighet anses i denna kungörelse ej annan ägolott än den, som tillkommit genom avvitrting, laga delning, ägostyckning eller jordavsöndring.

22 §.

Uppkommer i sammanhang med nu pågående avvitrtingsförrättning för upplåtelse av nybyggen fråga om ströängs utbytande mot kronomark, skola de i 5—11 §§ här förut givna föreskrifter lända till efter rättelse.

I den mån tillgång ej finnes å mark, som enligt första stycket av 5 § skall gå i vederlag för ströäng, må i dess ställe lämnas skogsmark; dock må, där ängen tillhör fastighet, som är avsedd för självständigt jordbruk, sådant byte äga rum allenast så framt bytet prövas ej föränleda, att antalet å fastigheten vinterfödda kreatur måste för framtiden minskas.

23 §.

Vad i skiftesstadgan föreskrives angående lantmäteriförrättningar i allmänhet skall, i den mån här förut givna bestämmelser ej annat föränleda, äga tillämpning i avseende å avvitrtingsförrättning enligt denna kungörelse.

24 §.

Genom denna kungörelse upphävas, såvitt rör ägoutbyten, varom här förut är stadgat, bestämmelserna i §§ 19—21 i stadgan den 30 maj 1873 om avvitrting i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker i vad dessa bestämmelser äro stridande mot vad denna kungörelse innehåller.

Riksdagen delar uppfattningen om behövligheten av föreskrifter, som sätta kronan i stånd att komma i omedelbar besittning av ströängar, men vill riksdagen framhålla, att de föreslagna bestämmelserna om ägoutbyten för förvärv av ströängar uppenbarligen icke innebära, att kronan ej skulle äga rätt att med ströängsinnehavare träffa avtal om frivillig överlåtelse av ströäng.

Riksdagen, som icke har något att erinra mot de i förevarande proposition gjorda framställningar, får anmäla dels att riksdagen vidkommande det propositionen bilagda förslaget till kungörelse angående ströängars utbytande mot annan mark icke har något att däremot erinra; dels ock att riksdagen medgivit, att den ersättning för odling m. m., som jämlikt 7 § i den föreslagna kungörelsen skall gäldas vid ströängs utbytande mot annan mark, ävensom ersättning till syneman enligt 19 § andra stycket i samma kungörelse, må utgå från förslagsanslaget till skiften och avvitringar.

Stockholm den 25 maj 1917.

Med undersåtlig vördnad.